

FARNÍ ŠPEHÝŘ

Občasník farností Holice, Ostřetín a Vysoké Chvojno

Ročník 2010

POSVÍCENÍ

Číslo 2

MOJI DRAZÍ FARNÍCI,

poprvé vás takto oslovuji v našem občasníku a jsem rád za čas, který nám Bůh dal, abychom spolu prožili, i když to bude pouze rok.

Nový školní rok začínáme ve znamení posvícení - ve Vysokém Chvojně bude 5. 9. a v Holicích pak 19. 9. Budeme si připomínat den, kdy po dostavění byla stavba kostela posvěcena a začala sloužit jako Boží dům.

Pro nás může být posvícení příležitostí k posvícení si na to, co pro mě znamená můj farní kostel a také jakým způsobem jsem začleněn do dalšího Božího chrámu, totiž do církve - jak spolupracuji na kráse také tohoto chrámu, který vytváříme my všichni dohromady. A samozřejmě posvícení je i příležitostí setkat se s přáteli a známými, k čemuž má posloužit holické Posvícenské odpoledne, na které jste všichni zváni. A zároveň předem moc děkuji všem, kteří se do něj jakýmkoli způsobem zapojí.

K našemu společnému roku vám žehnám a zároveň prosím o modlitbu.

P. Miloslav Brhel

JAK SE ZASVĚCOVAL CHRÁM BOŽÍ

Byl jsem požádán, abych se pokusil přiblížit vám, jak vypadal obřad zasvěcení vašich chrámů. Listoval jsem v učených knihách a zjistil jsem, že se jedná o téma velice bohaté a užitek přinášející. Na úvod něco ke křesťanskému chrámu jako takovému, poté k dějinnému ukotvení a nakonec k vlastnímu obřadu v té podobě, jakou měl v době před II. vatikánským koncillem.

Současný římský pontifikál konstatuje: „Právem se od nejstarších dob slovem ‚ekklésia‘ označuje také budova, ve které se křesťanské společenství schází k naslouchání Božímu slovu, ke společné modlitbě a ke slavení svátostí, zvláště eucharistie. Protože kostel je viditelnou stavbou, je výmluvným znamením církve putující na zemi i obrazem církve přebývající v nebi.“ Kdybychom až příliš lpěli na chrámu viditelném a upozadili chrám, kterým je Kristus, respektive Mystické tělo Kristovo, místo setkání živého chrámu, pak bychom na sebe mohli právem vztáhnout příkrá slova Kristova: „Obdivuješ ty velké stavby? Nezůstane z nich kámen na kameni, všechno bude rozmetáno.“ (Mk 13, 2)

Biblické zakotvení žehnání chrámu se nachází v 1. knize Královské (1 Král 8, 1-66) nebo v knize Ezdráš (Ezd 6, 15-18). Centrum kostela tvoří vždy oltář. Pokud byl posvěcen oltář, byl spolu s ním zasvěcen i chrám jako takový. Sv. Jan Zlatoústý říká: „Oltář má tuto krásu: Ačkoliv je obyčejným kamenem, je posvěcen skutečností, že přijímá tělo Kristovo.“ V době patristické zasvětit chrám tedy znamenalo, že v něm slouží biskup eucharistií.

Od 4. století se začínají objevovat další symboly odkazující na symbolický význam chrámu a oltáře: pomazání křížem, kropení svěcenou vodou a zápis abecedy řecké a latinské do tvaru kříže na zem kostela posypanou popelem. Osmé století již zná tři rity: římský (spojený s přenášením ostatků světců), byzantský (kterému vévodil především posvátný olej) a francký rituál (kde zase vynikalo kropení svěcenou vodou). Díky dílu biskupa Giugliema Duranda († 1296) vzniknul na sklonku 13. století způsob zasvěcení chrámu užívaný až do liturgické reformy II. vatikánského koncilu. A tento ritus nás bude zajímat v souvislosti s posvěcením chrámů sv. Martina v Holicích a sv. Gotharda na Vysokém Chvojně.

Obřad zasvěcení chrámu byl velice pestrý. Patřil bezesporu k nejrozsáhlejším obřadům vůbec. Byl plodem košaté symbologie středověku. Museli bychom velice dramaticky překročit omezený prostor tohoto občasníku, abychom alespoň vyjmenovali jednotlivé obřady, natož význam melodií a textů antifon a hymnů. Budu proto vybírat to zajímavější.

Obřad začínal již v předvečer vigilií u ostatků světců. Vigilií předsedal samozřejmě biskup. V den zasvěcení se odebral k zavřenému kostelu, dvakrát ho obešel a pokropil vodou horní část a spodní část zdí. Pak zaklepal na bránu se slovy: „Zdvihněte se brány. Kdo to je Král slávy? Hospodin, mocný bohatýr.“ (srov. Žl 24, 8) A nic, dveře zůstaly zavřené. Proto obešel kostel ještě jednou a znovu pokropil stěny, tentokrát ve střední části. Pak stanul přede dveřmi a spolu se všemi začal volat: „Otevřete, otevřete, otevřete!“ Brána se otevřela a biskup vešel a zpíval se hymnus k Duchu svatému. Po té napsal na zem písmena abecedy a připravil tzv. gregoriánskou vodu: posvěcená voda smísená s popelem, solí a vínem. Tou pokropil nejprve oltář, stěny i podlahu. Když tak učinil, vyšel ven na místo, kde byly uchovávány relikvie světce. Přinesl je ve slavnostním průvodu a obřadně je vložil a cementem zardil do kamenného oltářního kamene. Pak přišlo na řadu okuřování a pomazání posvátným křížem. Celý obřad pak vrcholil oblečením oltáře a ve slavení eucharistie.

„Celý svět je chrámem tvé slávy a ty chceš, aby se všude tvé jméno chválilo a velebilo; ty neodmítáš, když ti s radostí zasvěcujeme toto dílo lidských rukou, toto místo modlitby, tento tvůj svatý dům. On nám připomíná tělo tvého Syna, pravý chrám, lidskýma rukama nezbudovaný, on nám naznačuje církev ...“ (z preface při liturgii zasvěcení chrámu, Pontifikál)

P. Bc. Th. Petr Šabaka, www.petisek.siganaly.cz

KOSTEL SV. GOTHARDA, VYSOKÉ CHVOJNO

Každý, kdo projíždí v blízkosti Vysokého Chvojna, nemůže přehlédnout věž zdejšího kostela zasvěceného svatému Gothardovi. Tento chrám je dominantou nejen chvojnovské návsi, ale také celého chvojnovsko-poběžovického návrší.

Farní kostel ve Vysokém Chvojně je zmiňován již ve 14. století, kdy zde stál dřevěný románský kostelík, který však byl později za husitských válek pobořen. Poté byl znovu postaven dřevěný kostel, ale protože byl po čase dosti zchátralý, musel být zbourán. Na jeho místě byl vystavěn nynější kostel v barokním slohu. Stavba byla zahájena roku 1733 podle plánů Tomáše Haffeneckera z roku 1729. Dokončena však byla již podle pozměňovacího projektu Kiliána Ignáce Dientzenhofera z roku 1733. Kostel byl vysvěcen počátkem září roku 1735.

Na hlavním oltáři je vyobrazen patron kostela, svatý Gothard. Obrazy z bývalých postranních oltářů umístěné nyní na kůru představují sv. Eustacha a sv. Jana Evangelistu. Na kazatelně byly cenné dřevěné sošky evangelistů - ty však byly v roce 1993, spolu s dřevěnými soškami z betléma, ukradeny.

Velmi cenná je také renesanční cínová křtitelnice s reliéfy evangelistů z roku 1615, na které je odlit nápis „LETHA PANIE MDCXV TEN AUTERY PO NEDIELI JUBILATE UDIELANA GEST TATO KRZTITENICZE DO CHRAMU BUOZIHO NA CHWOGNO SW. GERVARTA ZA KOSTELNIKA HAWLA PASSAKA, GIRZ. KLAUCZKA W MIESTIE KRALOWIE HRADCZI NAD LABEM. NEBRANTE KE MNIE MALICZKYM NEBO TAKOWYCH GEST KRALOWSTWIE NEBESKE. MAT. KAP. XIX. W.1.“

Na kůru kostela jsou umístěny varhany. Tento dvoumanuálový mechanický zásuvkový nástroj s pozitivem v zábradlí kůru postavil Josef Andrýs z Neznášova v roce 1864 za 825 zl. Za varhanami je umístěna trojice původních klínových měchů doplněná ventilátorem.

Na věži kostela jsou v současnosti dva zvony. Prostřední z původních pěti zvonů byl odlitý roku 1590 a má nápisy „LETHA PANIE MDLXXXX SLYT GEST ZWON TENTO KE CTI A K CHWALE BVOZI OD MISTRA ELYASSE ZWONARZE W HRADCY NAD LABEM“ a „GISTIE GISTIE PRAVIM WAM ZIE KDOZ SLOWA MA SLYSSI WIERZI TOMU KTERYZ MNIE POSLAL NA Soudie PRZIGDE ALE PUOIDE Z SMRTI DO ZIWOTA WIECZNEHO“. Druhý zvon je menší, z roku 1935.

Další zajímavostí je také to, že středem makovice umístěné na špičce věže kostela prochází trigonometrický bod. Ve středu makovice ve směru vodorovném je nadmořská výška 331.80 m.n.m. Významný orientační i geodetický bod této části pardubického kraje je díky své poloze viditelný už ze značné dálky.

V roce 1968 byla opravena fasáda a v roce 1993 byla provedena nová elektroinstalace v celém chrámu. Zároveň byl kostel nově vymalován. V malém parčíku před kostelem stojí barokní socha sv. Jana Nepomuckého. Do areálu patří i barokní fara s mansardovou střechou z roku 1786. Fara je od osmdesátých let minulého století ve vlastnictví soukromé osoby.

Bohoslužby v chrámu Páně sv. Gotharda se konají pravidelně každou neděli v 11 hodin. Do farnosti Vysoké Chvojno patří též obce Chvojenec a Poběžovice. Mše svatě se účastní zpravidla 40 až 50 věřících.

Josef Kamenický

POSVÍCENSKÉ ODPOLEDNE S KONCERTEM

Oslava 271. „narozenin“ kostela sv. Martina začne v neděli 19. září Slavnostní mší svatou v 8 hodin (zpěvem ji doprovodí Svatomartinský sbor). Pokračovat budeme **od 15 hodin Posvícenským odpolednem**. Kostel a jeho věž budou otevřené k prohlídce a vyhlídce, pro děti bude připraveno několik her a pro všechny nějaký ten koláček k občerstvení. Sváteční odpoledne završí **koncert Svatomartinského sboru od 17 hodin**.

Veronika Marková, Lukáš Peška, Petr Sopoliga

NOVÉ WEBOVÉ STRÁNKY

K narozeninám dostal náš kostel sv. Martina, a tak i celá holická farnost, zbrusu nové webové stránky na adrese **www.farnost-holice.cz**. Pokud můžete a chcete, prohlédněte si je a pozvěte tam i své známé. Naleznete tam informace o kostele a bohoslužbách, co se ve farnosti chystá a co se již událo, zajímavé fotografie z kostela a života farnosti a další obsah bude ještě přibývat. Navíc můžete psát otci Miloslavovi na e-mail **farar@farnost-holice.cz**.

Petr Sopoliga

STŘEDEČNÍ KATECHEZE A PRAVIDELNÉ ZPOVÍDÁNÍ

Pravidelné středeční večerní katecheze se budou konat jednou měsíčně **vždy třetí středu v měsíci**, budou začínat **po večerní mši svaté** (cca v 18:45) a povede je otec Miloslav. Výjimkou bude první katecheze, která se uskuteční 22. září (tedy až čtvrtou středu). Další katecheze v letošním roce už proběhnou podle plánu, tedy 20. října, 17. listopadu, 15. prosince.

Pravidelné zpovídaní v Holicích bude **první pátek v měsíci půl hodiny přede mší** a podle potřeby po mši svaté (otec Miloslav) a každou neděli od 7:45. Na jiném termínu se lze domluvit s otcem Jiřím.

Petr Sopoliga